

บทคัดย่อ

หนังสือชื่อ “อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร” ของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2527 ให้คำอ่านออกเสียงขัดแย้งกับคำอ่านที่ให้ไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และในตำราหลักภาษาไทยฉบับมาตรฐาน โดยอ้างความนิยมเป็นหลัก ทำให้เกิดความสับสนในการอ่าน การเรียนและการสอน

Abstract

The pronunciation of words, based on common usage, given in the book “How to Read and Write” from the Royal Academy, published in 1984, contrasts with that of The Dictionary, Royal Academy Edition and of the Thai standard textbooks. The differences cause problems in the teaching of the Thai language.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอ่านออกเสียงคำตามความนิยมควรมี ขอบเขตเพียงไร

What Is the Limit of Common Pronunciation?

เฉลิม มากนวล*

การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง เพราะเป็นการดำรงเอกลักษณ์อันเด่นชัดที่สุดของชาติ แสดงถึงความเจริญทางภาษาและวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดมาแต่บรรพกาลจนปัจจุบัน

การอ่านออกเสียงคำไทยให้ถูกต้องก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะคำบางคำถ้าอ่านออกเสียงต่างกันทำให้ความหมายต่างกัน แต่ถ้าคำใดมีปัญหาในการอ่านออกเสียง ควรยึดถือตามหลักภาษาไทยและพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 เป็นหลัก

ในปี พ.ศ. 2527 ราชบัณฑิตยสถานได้มอบหมายให้นักวรรณศิลป์ กองศิลปกรรม รวบรวมและจัดพิมพ์หนังสือชื่อ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ออกเผยแพร่ แต่ในหนังสือเล่มดังกล่าวมีคำอ่านที่ขัดแย้งกับพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และขัดแย้งกับตำราหลักภาษาไทยแทบทุกฉบับ เช่น ตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร และตำราหลักภาษาไทยของอาจารย์กำชัย ทองหล่อ เป็นต้น ทำให้การสอนอ่านออกเสียงคำไทยของครูอาจารย์เป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะเมื่อครูอาจารย์สอนโดยยึดตามตำราหลักภาษาไทย และ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มักจะได้รับการโต้แย้งจากลูกศิษย์นักศึกษาว่า หนังสือ “อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร” ซึ่งเผยแพร่โดยราชบัณฑิตยสถานเช่นกัน ให้อ่านออกเสียงอีกอย่างหนึ่งได้ เช่น คำว่า

สัปดาห์ (สับดา) น. ระยะเวลา 7 วัน (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หน้า 808)

สัปดาห์ อ่านว่า สับดา, สับปะดา (ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 37)

---

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ในความนำของหนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* กล่าวว่า “คำบางคำ เราออกเสียงตามสำเนียงของเขา บางคำก็นำมาปรับใช้ให้เข้ากับลิ้นของเรา บางคำก็อ่านตามหลัก บางคำก็อ่านตามความนิยม เช่น คำว่า **ภรรยา** อ่านว่า พันยา(ตามหลัก) และ พันระยา(ตามความนิยม)ก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วเราควรยึดหลักไว้ก่อน เพื่อให้เกิดเอกภาพในการอ่าน ราชบัณฑิตยสถานจึงได้รวบรวมคำต่างๆ ที่อ่านกันไม่ถูกต้อง โดยพิมพ์คำอ่านตามหลักไว้ลำดับแรก และคำอ่านตามความนิยมไว้ลำดับที่ 2” แต่ในหนังสือเล่มดังกล่าวไม่ได้ทำตามคำนำนี้ทุกแห่ง แม้แต่คำว่า ภรรยา ที่ยกเป็นตัวอย่ง อ่านได้ 2 อย่างก็จริง แต่วางเรียงลำดับต่างกัน กล่าวคือพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เรียงคำอ่านว่า พันระยา ไว้เป็นคำแรก และ พันยาไว้ เป็นลำดับที่ 2 จึงไม่ทราบว่าคำใดอ่านตามหลักหรือตามความนิยมกันแน่

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงคล้ายกับว่า หนังสือ *“อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร”* ได้ทำลายเอกภาพในการออกเสียงคำ และได้ทำลายหลักที่พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้วางไว้อย่างดีแล้ว คือคำใดอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว ก็บอกคำอ่านไว้เพียงอย่างเดียว แสดงว่าถ้าอ่านออกเสียงอีกอย่างหนึ่งจะต้องผิดเพราะไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ แต่ถ้าคำใดอ่านออกเสียงได้ 2 อย่างก็จะบอกคำอ่านไว้ทั้ง 2 อย่าง หรือมากกว่านั้น แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ได้เพิ่มคำอ่านที่แตกต่างไปจากพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยคำใดที่อ่านออกเสียงได้เพียงอย่างเดียว ก็เพิ่มเป็น 2 อย่างหรือมากกว่านั้น ทำให้การออกเสียงขาดหลักเกณฑ์ โดยอ้างว่าอ่านตามความนิยม

ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นควรตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องและเป็นไปตามธรรมชาติของภาษา ไม่ใช่ด้วยการชี้นำหรือการยอมรับของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด

การอ่านออกเสียงคำย่อมมีปัญหามาในแทบทุกภาษา เพราะตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงพูดอีกทีหนึ่ง ภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน ภาษาไทยมีลักษณะทางภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาอื่นคือ ภาษาไทยอยู่ในตระกูลภาษาคำโดด คำส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว มีตัวสะกดตรงตามมาตรา มีระดับเสียงวรรณยุกต์ ระดับเสียงต่างทำให้ความหมายต่างกัน ต่อมาเรารับคำภาษาบาลีสันสกฤต ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษามีวิภัติปัจจัย และรับคำภาษาเขมรซึ่งเป็นภาษาคำติดต่อ แต่เรานำมาปรับใช้จนเป็นภาษาไทยที่ผสมกลมกลืนกันอย่างดียิ่ง เมื่อนำมาใช้อ่านออกเสียงบางคำ ก็ต้องคำนึงถึงที่มาของคำในภาษาเดิม เพื่อออกเสียงให้ถูกต้องเหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย

อย่างไรก็ตามภาษาไทยมีหน่วยเสียงที่เป็นปัญหาหรือยากแก่การออกเสียง เช่น หน่วยเสียง ร ลง ฟ ช เป็นต้น และหน่วยเสียงควบกล้ำ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในทางโครงสร้างหรืออักขรวิธีในการเขียนและการอ่านหลายประการ เช่น รูปไม่ตรงกับเสียงอ่าน คือ เขียนอย่างหนึ่ง แต่อ่านออกเสียงอีกอย่างหนึ่ง เช่น

เสมียน	อ่านว่า	ละ-เหมียน	แต่โดยรูปอาจอ่านว่า	เส-มี-ยน
ปรารภ	อ่านว่า	ปราด-ละ-หนา	แต่โดยรูปอาจอ่านว่า	ปรา-รด-นา
ดำริ	อ่านว่า	ดำ-หริ	แต่โดยรูปอาจอ่านว่า	ดำ-ริ

ภาษาไทยมีคำพ้องรูปมาก คือ รูปเหมือนกันแต่อ่านออกเสียงต่างกันและความหมายต่างกันด้วย เช่น

กรี	อ่านว่า	กะ-รี	แปลว่า	ข้าง
กรี	อ่านว่า	กรี	แปลว่า	กระดุกแหลมที่หัวกุ้ง

ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายโดยอาศัยคำหรือข้อความที่แวดล้อมจึงจะอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง

เมื่อภาษาไทยมีลักษณะเช่นนี้ ผู้อ่านจะต้องศึกษาลักษณะเฉพาะของภาษาไทยให้เข้าใจ ก็จะอ่านออกเสียงคำไทยได้ถูกต้อง ถ้าจะพิจารณาถึงหลักการอ่านออกเสียงคำไทยในอดีตจนปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีหลักใหญ่ ๆ เพียง 3 ประการคือ

1. หลักการอ่านออกเสียงคำตามหลักอักษรวิธีไทย ได้แก่ การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ทั้งควบแท้ และควบไม่แท้ การอ่านอักษรนำ การอ่านคำแผลง การอ่านคำพ้องรูป เป็นต้น
2. หลักการอ่านออกเสียงคำตามอักษรวิธีในภาษาเดิม คือ ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร และภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ในภาษาไทย เช่น หลักการอ่านเรียงพยางค์ การอ่านออกเสียงตัวอักษร ฤ ฦ และการอ่านคำสมาส เป็นต้น
3. หลักการอ่านออกเสียงคำตามความนิยม

ขอพิจารณาประเด็นที่สามว่าด้วยหลักการอ่านออกเสียงคำตามความนิยม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

การอ่านออกเสียงคำตามความนิยมในสมัยก่อน หมายถึง คำที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ เป็นข้อยกเว้นทางภาษา เพื่อสะดวกในการออกเสียง เพื่อความเหมาะสม ไพเราะ สละสลวย หรือ ในด้านความหมายที่ติงาม เช่น คำว่า บำราศ ตามหลักภาษาต้องอ่านว่า บำ-หรวด เพราะแผลงมาจากคำว่าปราศ แต่เสียงไม่ไพเราะ จึงเป็นข้อยกเว้นให้อ่านว่า บำ-ราศ เป็นการอ่านตามความนิยม

คำว่า ฉกษัตริย์ พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อ่านว่า ฉอ-กะ-ลัด, ฉ้อ-กะ-ลัด (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 246) ถ้าอ่านตามอักษรวิธีในภาษาเดิมแล้ว เสียงไม่ไพเราะ และความหมายไม่เหมาะสม ซึ่งตรงกับหลักภาษาไทยของอาจารย์กำชัย ทองหล่อ ที่ว่า ตัว ฉ. ที่แปลว่า ๘ ซึ่งมาจากภาษาบาลี อ่านได้ 3 อย่าง คือ ก. อ่านว่า ฉอ เช่น ฉกษัตริย์ ฉศก ข. อ่านว่า ฉ้อ เช่น ฉกามาพจร, ฉทานศาลา ค. อ่านว่า ฉะ เช่น ฉพิสติม, ฉพิกัญญา (กำชัย ทองหล่อ หลักภาษาไทย พ.ศ. 2538 หน้า 556)

แต่ในหนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* คำว่า ฉกษัตริย์ ได้ลืบทิ้ง นำเอาคำว่า ฉ้อ-กะ-ลัด ไว้หน้า ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เสียงไม่ไพเราะ และความหมายไม่เหมาะสม เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าหนังสืออ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ขัดแย้งกับ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

ฉกษัตริย์ อ่านว่า ฉ้อ-กะ-ลัด , ฉอ-กะ-ลัด
(ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 9)

ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า การอ่านออกเสียงคำตามความนิยมนั้น เป็นข้อยกเว้นทางภาษาที่มีเหตุผล ไม่ใช่การอ่านออกเสียงคำตามใจชอบของคนบางคนหรือคนบางกลุ่ม มิฉะนั้นแล้วจะทำให้การเรียนการสอน หลักภาษาเป็นไปอย่างยากลำบากยิ่ง เพราะคนเราสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาได้ภายใน 7 วัน แต่จะต้องเรียนรู้การอ่านตามความนิยมซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ที่ปลอดภัยชีวิต

นอกจากนี้ยังมีคำว่า อาชญากรรม และ ปรัชญา ซึ่งมักอ่านออกเสียงผิดบ่อย ทั้ง ๆ ที่พจนานุกรม ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กำหนดคำอ่านไว้อย่างชัดเจนว่า

“อาชญากรรม (อาดยากำ) น. การกระทำความผิดทางอาญา
 ปรัชญา (ปรัดยา) น. วิชาที่ว่าด้วยหลักความรู้และความจริง”
 (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 915, 516)
 ตรงกับตำราหลักภาษาไทยของอาจารย์กำชัย ทองหล่อ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า
 “ปรัชญา อ่านว่า ปรัดยา ไม่ใช่ ปรัดชะยา หรือ ปะรัดชะยา
 อาชญา อ่านว่า อาดยา ไม่ใช่ อาดชะยา”
 (กำชัย ทองหล่อ หลักภาษาไทย พ.ศ. 2538 หน้า 576)
 แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* กลับบอกว่า
 “ปรัชญา อ่านว่า ปรัดยา, ปรัดชะยา
 อาชญา อ่านว่า อาดยา, อาดชะยา
 อาชญากรรม อ่านว่า อาดยากำ, อาดชะยากำ”
 (ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 20,42)

คำว่า ปรัชญา และ อาชญากรรม ที่พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ หลักภาษาไทยของอาจารย์กำชัย ทองหล่อ กำหนดให้อ่านว่า ปรัดยา และ อาด ยากำ อย่างเดียวเท่านั้น แต่หนังสือ *“อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร”* บอกว่าอ่านว่า ปรัด ชะยา และ อาดชะยากำ ก็ได้ไม่ผิด แล้วเราจะใช้หลักเกณฑ์ใดตัดสินความถูกต้องในการอ่านออกเสียงคำ

วิเคราะห์การอ่านออกเสียงคำในหนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร*

ต่อไปนี้เป็นกรวิเคราะห์และสรุปว่า *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ได้อ่านออกเสียงผิดจากหลัก ภาษาและพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 อย่างไร ประการใดบ้าง ดังต่อไปนี้

1. อ่านออกเสียงผิดเพราะแนวเทียบผิด(False Analogy)

เช่น คำว่า ชะมัทเขม้น อ่านว่า ชะมัทชะเม้น แต่ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ได้เพิ่ม คำอ่านว่า ชะหมักชะเม้น ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เพราะคำว่า ชะมัท ประวิสรรชนีย์ หลังอักษร ช อยู่แล้ว จะต้องอ่านว่า ชะมัท ตรงตัวอย่างไม่มีปัญหาอยู่แล้ว ถ้าอ่านว่า ชะหมักชะเม้น ต้องเขียนว่า ชมัทเขม้น ตามแบบอักษรนำ (ไม่ประวิสรรชนีย์หลังอักษร ช) และเป็นการส่งเสริมให้เขียนผิดอีกด้วย

คำว่า สัปดาห์ ตามหลักต้องอ่านว่า สับดา แต่ออกเสียงผิดเป็น สับปะดา เพราะไปเทียบกับคำว่า สัปดน (สับปะดน) ซึ่งเทียบกันไม่ได้ เพราะคำว่า สัปดาห์ เป็นภาษาสันสกฤต ต้องอ่านตามหลักภาษาเดิม ส่วนคำว่า สัปดน เป็น คำไทย ต้องอ่านตามอักขรวิธีไทย

2. คำมูลที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตไม่ต้องอ่านออกเสียงตัวสะกดอีก

หลักเกณฑ์มีอยู่ว่า “คำที่มีตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค และพยัญชนะที่ตามตัวสะกดซึ่งเรียกว่าตัวตามเป็นพยัญชนะวรรคด้วย หรือเป็น ษ ศ ส มักไม่ต้องออกเสียง อะ ตามหลังตัวสะกด เช่น

อัปสร ออกเสียง อัปสอน

สัปดาห์ ออกเสียง สับดา (แต่ปัจจุบันยอมให้ออกเสียงตามความนิยมเป็นสับปะดาได้)

อนึ่ง คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตบางคำ ออกเสียงไม่ตรงตามหลักข้างต้น เช่น คำบางคำ ทั้งตัวสะกด ตัวตามเป็นพยัญชนะวรรค แต่ก็ออกเสียง อะ ตามหลังตัวสะกด เป็นเสียงไม่เต็มมาตรา เช่น

อัคนี ออกเสียง อัค-คะ-นี

อาตมา ออกเสียง อาต-ตะ-มา

อาชญา ออกเสียง อาต-ยา หรือ อาต-ชะ-ยา

ปรัชญา ออกเสียง ปรัต-ยา หรือ ปรัต-ชะ-ยา”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ *วรรณสารวิจัษณ์* เล่ม 1 พ.ศ. 2538 หน้า 19-21)

อาจารย์กำชัย ทองหล่อ วางกฎเกณฑ์ไว้ว่า

“คำมูลที่มีตัวสะกดและตัวตามเป็นพยัญชนะวรรคก็ดี หรือตัวสะกดและตัวตาม เป็นพยัญชนะเศษวรรค ที่รูปเหมือนกันก็ดี ในกรณีเช่นนี้ ไม่อ่านออกเสียงตัวสะกด เช่น

ปรัชญา อ่านว่า ปรัต-ยา ไม่ใช่ ปรัต-ชะ-ยา หรือ ปะ-รัต-ชะ-ยา

สัปดาห์ อ่านว่า สับ-ดา ไม่ใช่ สับ-ปะ-ดา

อาชญา อ่านว่า อาตยา ไม่ใช่ อาต-ชะ-ยา

ยกเว้นคำบางคำที่เราอ่านผิดกฎ เช่น

อัคนี, อัคนี อ่านว่า อัค-คะ-นี, อัค-คะ-นี

อาตมา อ่านว่า อาต-ตะ-มา”

(กำชัย ทองหล่อ *หลักภาษาไทย* พ.ศ. 2538 หน้า 576)

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดคำอ่านคำทั้งสามไว้อย่างชัดเจนว่า

“ปรัชญา (ปรัตยา) น. วิชาว่าด้วยหลักความรู้และความจริง

สัปดาห์ (สับดา) น. ระยะ 7 วัน

อาชญากรรม (อาตยาทำ) น. การกระทำความผิดทางอาญา”

(ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน* พ.ศ. 2525 หน้า 516, 808 และ 915)

แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร* กลับบอกว่า

“ปรัชญา อ่านว่า ปรัต-ยา, ปรัต-ชะ-ยา

สัปดาห์ อ่านว่า สับ-ดา, สับ-ปะ-ดา

อาชญากรรม อ่านว่า อาด-ยา-กำ, อาด-ชะ-ยา-กำ”

(ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 20, 42)

กฎเกณฑ์ มีข้อยกเว้นก็จริง แต่คำทั้งสามที่ยกมานี้ไม่มีข้อยกเว้น ทั้งในตำราหลักภาษาไทยของ อาจารย์กำชัย ทองหล่อ และ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ส่วนในวรรณสาร *วิภาษณ์*ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีข้อยกเว้นอาจได้รับอิทธิพลมาจากหนังสือ *อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร* ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ก็ได้

3. การอ่านคำสมาสต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่องระหว่างคำหน้ากับคำหลัง

พระยาอุปทิศศิลปสารวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า

“คำสมาส ต้องอ่านออกเสียงตัวสะกดของคำหน้าดังนี้ ราชการ, ภูมิศาสตร์, จรดล, ธาตุสัญญา ต้องอ่าน รัตชะกาน พุมมิสาดหรือพุมิสาด จอระदन ทาดตุสนยา เป็นต้น (พระยาอุปทิศศิลปสาร *หลักภาษาไทย* หน้า 54)

หลักการอ่านคำสมาสนี้ ตรงกับหลักการอ่านที่ราชบัณฑิตวางไว้ดังนี้

“3. ตามอักษรวิธีของไทย คำที่มาจากบาลีและสันสกฤตที่มีตัวสะกดต่างๆ ดังข้อ 2 ข้างต้น ถ้ามีคำอื่นมาพ่วงท้ายเข้าเป็นคำสมาสแล้ว จะต้องอ่านเสียงตัวสะกดนั้น อย่างมีสระ อะ ประสมอยู่ด้วย เช่น ราชการ(รัตชะการ) โลกบาล (โลกกะบาน) บทจร (บดทะจอน) เป็นต้น” (ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน* พ.ศ. 2525 หน้า 9)

แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* มิได้ถือตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว โดยได้เพิ่มคำอ่านคำสมาสที่ไม่ต้องออกเสียงตัวสะกดของคำหน้าอีกมากมายหลายคำ เช่น

แพทยศาสตร์ อ่านว่า แพตสาด

บาทยุคล อ่านว่า บาดยุคน

อักษรศาสตร์ อ่านว่า อักสอนสาด เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้น คำบางคำ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ได้สร้างคำอ่านขึ้นใหม่ โดยไม่ใช่คำอ่านจากพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานเลย คือคำว่า สกรรมกริยา และ อกรรมกริยา

สกรรมกริยา (สะ-กำ-มะ-กริยา)

อกรรมกริยา (อะ-กำ-มะ-กริยา)

(ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน* พ.ศ. 2525 หน้า 776, 887)

แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ให้อ่านออกเสียงอย่างไม่ต่อเนื่อง หรือไม่อ่านออกเสียงตัวสะกดของคำหน้า และสร้างคำอ่านขึ้นใหม่ว่า

สกรรรมกรียา อ่านว่า สะก่ากรียา, สะก่ากระรียา

อกรรรมกรียา อ่านว่า อะก่ากรียา, อะก่ากระรียา

(ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 34, 39)

แสดงให้เห็นว่า *อย่างไรและเขียนอย่างไร* ได้สร้างคำอ่านขึ้นมาใหม่ โดยไม่ได้ยึดหลักภาษา และหลักที่พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้วางไว้

4. คำบางคำมีลักษณะสมาส แต่ไม่ต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่องระหว่างคำหน้ากับคำหลัง

เป็นข้อยกเว้นที่ถือปฏิบัติกันมานาน และพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำอ่านไว้อย่างชัดเจนเพียงอย่างเดียว แต่หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* กลับให้อ่านออกเสียงต่อเนื่องระหว่างคำหน้าและคำหลัง และให้คำที่ออกเสียงต่อเนื่องนั้นไว้เป็นคำแรกด้วย เช่น คำว่า

เกตุมาลา (เกตุมาลา) น. พระรัศมีซึ่งเปล่งอยู่เหนือพระเศียรของพระพุทธเจ้า (ป)

รตนนิยม (รตนนิยม) น. การรู้จักชอบ

(ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน* พ.ศ. 2525 หน้า 108, 680)

แต่ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ให้อ่านออกเสียงว่า

เกตุมาลา อ่านว่า เกตุมาลา, เกตุมาลา

รตนนิยม อ่านว่า รตสนนิยม, รตนิยม

(ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* พ.ศ. 2539 หน้า 5, 29)

จะเห็นได้ว่าคำทั้งสองนี้ให้อ่านออกเสียงแตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม คำอีกคำหนึ่งคือคำว่า ภูมิลำเนา พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 อ่านว่า พุมลำเนา เพราะไม่ใช่คำสมาส เป็นคำผสมระหว่างภาษาบาลีกับภาษาเขมรจึงไม่ต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่อง แต่ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ยอมให้อ่านว่า พูมิลำเนา

5. การอ่านออกเสียงคำที่มีอักษรนำโดยเฉพาะคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต

มีข้อขัดแย้งกันอยู่ว่าจะอ่านออกเสียงแบบเรียงพยางค์ตามอักขรวิธีในภาษาเดิม หรืออ่านตามแบบอักษรนำตามอักขรวิธีไทย ระหว่างพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* กับหนังสือ *วรรณสารวิจักษณ์* เล่ม 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นเปรียบเทียบดังนี้

คำ	พจนานุกรมไทย ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525	วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 1 กรมวิชาการ	อ่านอย่างไรและ เขียนอย่างไร
เทศนา	เทศนา, เทศสทนา	เทศสทนา	เทศนา(เฉพาะเมื่อนำหน้าศัพท์สมาส เช่น เทศนาวิธี), เทศสทนา
สมานฉันท์	สมานะฉัน	สมานะฉัน	สมานะฉัน, สมานะฉัน
สมรรถนะ	สมัดตะนะ	สมัดตะนะ หรือ สมัดตะนะ	สมัดตะนะ
สมรรถภาพ	สมัดตะพาบ	สมัดตะพาบ หรือ สมัดตะพาบ	สมัดตะพาบ สมัดตะพาบ

จากตารางเปรียบเทียบคำอ่านนี้ จะเห็นว่ามีการกำหนดเสียงอ่านต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านสับสน

6. การอ่านออกเสียงคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตแบบเรียงพยางค์

โดยเฉพาะการอ่านออกเสียงคำเหมือนมีสระ อะ หรือ สระ ออ ผสมอยู่ด้วย ก็มีข้อขัดแย้งกันมาก ดังเช่น มีข้อสังเกตว่า คำบาลีสันสกฤต ที่พยัญชนะต้นมีตัว ร ตาม โดยออกเสียงเหมือนมีสระ ออ ผสมอยู่ด้วย เช่น

ปรปักษ์ ออกเสียง ปอระปัก

ภรณี ออกเสียง พอระณี”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วรรณสารวิจักษ์ณ์ พ.ศ. 2538 เล่ม 1 หน้า 18)

“ปรปักษ์ อ่านว่า ปอระปัก”

(ราชบัณฑิตยสถาน อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร พ.ศ. 2539 หน้า 18)

“ปรปักษ์ (ปะระ-, ปอระ-) น. ข้าศึก, ศัตรู

ภรณี (พะระณี) น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ 2 มี 3 ดวง ดาวก่อนเฝ้าก็เรียก”

(ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หน้า 613)

ข้อที่น่าเป็นห่วงมากนอกจากการอ่านออกเสียงที่แตกต่างกันแล้ว ก็คือการเขียนตำราของกรมวิชาการที่ใช้คำว่าข้อสังเกต โดยไม่ได้ศึกษาค้นคว้า ทำให้ผิดหลักเกณฑ์และขัดแย้งกับพจนานุกรมไทย

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เช่นคำว่า ปรบั๊กซ์ ภรรณี โดยเฉพาะคำที่มี ภร ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ไม่มีคำใดที่อ่านออกเสียง พอ จะอ่านออกเสียง พระ ทุกคำ เช่น

“ภร (พระ) ก. เลี้ยงดูค้าจุน ป.

ภรรณี (พระณี) น. ชื่อดาวฤกษ์ที่ 2 มี 3 ดวง ดาวก่อนเส้าก็เรียก

ภรต (พระรต, พระระตะ, พระรตตะ) น. ผู้เดินผู้แสดงละคร ส.”

(ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 613)

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ในตำราวิชาการบางเล่ม มักอ้าง บางคน หรือ มีผู้ออกเสียงว่า หรือ แต่ก็มีผู้นิยมอ่านว่า แล้วสรุปว่า เป็นการอ่านตามความนิยม ทั้งที่การออกเสียงนั้นผิดกฎเกณฑ์ เมื่อคำอ่านเดิมออกเสียงสะกดกไฟเพราะและความหมายดีอยู่แล้ว จึงไม่ควรยอมให้อ่านตามความนิยม เช่นคำว่า

“วุฒิ ต่างจากคำข้างต้น (ญาติ มาตุ เมรุ ฯลฯ) เพราะศัพท์เดิมเป็น วุฑุฒิ จึงอ่านตามหลักภาษาเดิมว่า วุฑุฑิ แต่ก็มีผู้ออกเสียงว่า วุฑุ ถือว่าเป็นการอ่านตามความนิยม” (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ *วรรณสารวิทักษ์* เล่ม 1 พ.ศ. 2538 หน้า 21)

แสดงว่าคำว่า วุฒิ อ่านว่า วุฑุ ก็ได้ไม่ผิด แต่ราชบัณฑิตยสถานให้คำอ่านว่า วุฑุฑิ

“วุฒิ, วุฒิ- (วุฑุ-ฑิ) น. ภูมิรู้ ความเจริญ ความงอกงาม ความเป็นผู้ใหญ่ ป. วุฑุฑิ ส. วุฑุฑิ”

(ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 761)

ในทำนองเดียวกัน คำว่าอาสาพหุชชา อ่านว่า อาสานหะบุชชา แต่มีผู้นิยมอ่านว่า อาสานละหะบุชชา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ *วรรณสารวิทักษ์* เล่ม 1 พ.ศ. 2538 หน้า 20)

คำนี้ก็เช่นเดียวกัน พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำอ่านว่า อาสานหะ อย่างเดียว

“คำบางคำออกเสียงได้สองแบบ ผู้พูดบางคนลงเสียงหนักเฉพาะพยางค์ที่สาม บางคนลงเสียงหนักที่พยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สาม ตัวอย่าง ภรรณี (ภระณี, ภอระณี) ปรบั๊กซ์ (ปะระบั๊ก, ปอระบั๊ก)” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ *วรรณสารวิทักษ์* เล่ม 1 พ.ศ. 2538 หน้า 16)

คำว่า ภรรณี พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ออกเสียงว่า ภระณี เพียงอย่างเดียว ไม่ใช่ ออกเสียงได้สองอย่าง และไม่ได้เน้นออกเสียงหนักที่พยางค์ใด

คำว่า ปรบั๊กซ์ ก็เช่นเดียวกัน กรมวิชาการและพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานบอกว่า อ่านออกเสียงได้ 2 อย่าง แต่ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* บอกว่า อ่านว่า ปอระบั๊ก เพียงอย่างเดียว

สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือความขัดแย้งกันเองในตำราเล่มเดียวกัน โดยเฉพาะ *วรรณสารวิทักษ์* เล่ม 1 ของกระทรวงศึกษาในคำว่า ปรบั๊กซ์ที่กล่าวแล้ว ในหน้า 16 บอกว่า อ่านได้สองอย่างคือ ปะระบั๊ก, ปอระบั๊ก แต่ในหน้า 18 บอกว่า อ่านว่า ปอระบั๊ก เพียงอย่างเดียว

ความขัดแย้งในการอ่านออกเสียงคำไทยว่า น่าจะยุติลงที่การยึดหลักการ หลักเกณฑ์ และเหตุผล คำใดที่เรามีหลักหรือกฎเกณฑ์อยู่แล้วก็ควรอ่านออกเสียงตามหลักหรือกฎเกณฑ์ก่อน ต่อเมื่อคำใดอ่าน

ออกเสียงตามหลักหรือกฎเกณฑ์แล้วยุ่งยากในการออกเสียงหรือเสียงไม่ไพเราะหรือความหมายไม่เหมาะสม จึงออกเสียงเป็นอีกอย่างหนึ่งได้โดยยึดหลักภาษาไทยที่บูรพจารย์ได้เรียบเรียงไว้เป็นอย่างดีแล้ว และที่ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 ซึ่งนักปราชญ์ราชบัณฑิตได้รวบรวมไว้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด การตีพิมพ์เอกสารหรือหนังสือใดๆ โดยราชบัณฑิตยสถานหรือกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานทางราชการใดๆ ก็ดี ควรยึดถือพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 เป็นหลัก มีฉะนั้นแล้วจะดูเหมือนว่าราชบัณฑิตยสถานเองสร้างพจนานุกรมขึ้นมาให้ผู้อื่นใช้ แต่ตนเองไม่ใช่ไม่ยึดถือเป็นหลัก กรมวิชาการก็เช่นเดียวกัน แทนที่จะใช้พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นหลัก กลับสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาใหม่เลยขัดแย้งกัน

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นศัลยกรรมของการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะเรื่องการอ่านออกเสียงคำและการเขียนสะกดการันต์คำให้ถูกต้อง ฉะนั้นเอกสารใดที่ขัดแย้งกับพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 จึงถือว่าไม่ถูกต้อง

หนังสือ *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* ตีพิมพ์ถึง 13 ครั้งแล้ว เป็นการเพิ่มความขัดแย้งและทำลายเอกภาพในการอ่าน ถ้าจะพิมพ์เผยแพร่ต่อไปควรแก้ไข คำใดที่มีคำอ่านอยู่ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 แล้ว จะต้องยึดถือพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นหลักเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในการอ่านออกเสียงและการใช้ภาษาไทยต่อไป ส่วนคำอ่านใหม่ที่เพิ่มเข้ามาจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากที่ประชุมของราชบัณฑิตยสถานเสียก่อนจึงค่อยเผยแพร่ได้และควรเรียงลำดับไว้ทีหลัง

บทวิเคราะห์นี้เป็นข้อคิดเห็นทางวิชาการซึ่งผู้เขียนยินดีรับฟังมุมมองที่แตกต่างเพื่อเสรีภาพทางวิชาการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ตารางเปรียบเทียบคำอ่านพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 กับอ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
กรกฎาคม	กระกะ-	กระกะตาคม กระรักกะตาคม	
กรณี	กระ -	กระนี่, กอระนี่	
กรรมาธิการ	กำ -	กำมาธิการ	
กรวิก	กระ -	กระวิก, กอระวิก	
กริยา	กฺริ-	กฺริยา, กะริยา	
กลอักษร	กน-	กนอักษร กนละอักษร	
กลอุปกรณ	กนอุบปะกอน	กนอุปะกอน กนอุบปะกอน	
กาลกณี	กาะกะณี	กาะกะณี กานละกะณี	
ภาพโรค	กานละ-	กานละโรค กาะละโรค	
กุศโลบาย	กุสะ-	กุสะโลบาย กุดสะโลบาย	
เกตุมาลา	เกตุมาลา	เกตุมาลา, เกตุมาลา	เพิ่มคำอ่าน เกตุมาลา และให้อ่านเป็นคำหลัก
เกสรี่	เกสะรี่	เกสะรี่, เกตสะรี่	
เกียรติประวัติ	เกียรติประวัติ	เกียรติประวัติ เกียรติประวัติ	
ขะสีนาศรพ	ชะสีนาศรพ	ชะสีนาศบ	
ชะหมักชะเม้น	ชะหมักชะเม้น	ชะหมักชะเม้น ชะหมักชะเม้น	ชะหมักเป็นการอ่านแบบ อักษรนำต้องเขียนว่าชะหมัก
คณนา	คะนะนา	คะนะนา คันนะนา คนนะนา	เพิ่มคำอ่านถึง 3 คำ คำว่า คันนะนาอ่านออกเสียง “คัน” ได้อย่างไร เพราะ ไม่มีเครื่องหมาย . ได้ อักษร ณ

ภาคผนวก

ตารางเปรียบเทียบคำอ่านพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 กับอ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
กรกฎาคม	กระระกะ-	กระระกะตาคม กระรั๊กะตาคม	
กรณี	กระระ -	กระระนี่, กอระนี่	
กรรมาธิการ	กำ -	กำมาธิการ	
กรวิก	กระระ -	กระระวิก, กอระวิก	
กริยา	กูริ-	กูริยา, กะริยา	
กลอักษร	กน-	กนอักสอน กนละอักสอน	
กลอุปกรณ์	กนอุบปะกอน	กนอุปะกอน กนอุบปะกอน	
กาลกิณี	กालะกินี	กालะกินี กานละกินี	
กาฬโรค	กานละ-	กานละโรค กालะโรค	
กุศโลบาย	กูสะ-	กูสะโลบาย กุดสะโลบาย	
เกตุมालา	เกตุมาลา	เกตุมาลา, เกตุมาลา	เพิ่มคำอ่าน เกตุมาลา และให้อ่านเป็นคำหลัก
เกสรี่	เกสละรี	เกสละรี, เกตสละรี	
เกียรติประวัติ	เกียรติประวัติ	เกียรติประวัติ เกียรติประวัติ	
ขะสีนาศรพ	ชะสีนาศรพ	ชะสีนาศบ	
ชะหมักเข้มน	ชะหมักเข้มน	ชะหมักเข้มน ชะหมักเข้มน	ชะหมักเป็นการอ่านแบบ อักษรนำต้องเขียนว่าหมัก
คณนา	คณนะนา	คณนะนา คันนะนา คณนะนา	เพิ่มคำอ่านถึง 3 คำ คำว่า คันนะนาอ่านออกเสียง “คัน” ได้อย่างไร เพราะ ไม่มีเครื่องหมาย . ได้ อักษร ณ

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
คมนาคม	คมะนาคม	คมะนาคม คมนาคม	
คมนาการ	คมะนาگان	คมะนาگان คมนาگان	
ครหา	คระหา	คระหา คอรหา	
คุณวุฒิ	คุณนะวุฒิ	คุณนะวุฒิ คุณนะวุฒ	ขัดแย้งกันเอง คำว่าวุฒิ อ่านว่า วุฒิ ได้เพียง อย่างเดียว
คุณสมบัติ	คุณนะ-	คุณนะสมบัติ คุณสมบัติ	
จลนศาสตร์	จละนะ-	จละนะสาด จนละนะสาด	
จันทรปราคา	จันทรุปะ-	จันทรุปะราคา จันทรุปะราคา	
จิตบำบัด	จิตตะ-	จิตตะบำบัด จิตบำบัด	
เจรจา	เจนจา เจนระจา	เจนระจา	นำคำที่สองมาอ่านเป็นคำ หลักเพียงคำเดียว
โจรกรรม	โจนะระกำ	โจระกำ โจนะระกำ	สร้างคำอ่านใหม่และนำ มาอ่านเป็นคำหลัก
ฉกษัตริย์	ฉอกะสัด ฉ้อ กะ สัด	ฉ้อ กะ สัด ฉอกะสัด	สับที่กัน
ชนนี้	ชนนะนี้ ชะนะนี้	ชนนะนี้	
ชาติพันธุ์วรรณนา	ชาติพันวันนะนา ชาติพันวันนะนา	ชาติพันวันนะนา	นำคำที่สองมาอ่านเพียง คำเดียว
ญาณวิทยา	ยานะวิตทยา	ยานะวิตทยา ยานนะวิตทยา	
ญาณศาสตร์	ยานะสาด	ยานะสาด, ยานนะสาด	
ดุลยพินิจ	ดุนละยะ-	ดุนละยะพินิต, ดุนยะพินิต	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
ดุลยภาพ	ดุนละยะ-	ดุนละยะพาบ, ดุนยะพาบ	
ตรีโกณมิติ	ตรีโกณนะ-	ตรีโกณมิติ	สร้างคำอ่านใหม่โดยไม่ ออกเสียงต่อเนื่องแบบคำ สมาส
ถาวรวัตถุ	ถาวรระวัตถุ, ถาวรระวัตถุ	ถาวรระวัตถุ, ถาวรอนวัตถุ	เพิ่มคำอ่านถาวรอนวัตถุ
เทศนา	เทศนะนา, เทศสะหนา	เทศนะนา (เฉพาะเมื่อนำ หน้าศัพท์สมาส เช่น เทศนาวิธี), เทศสะหนา	เพิ่มเงื่อนไขเข้ามา
นาฏดนตรี	นาตะดนตรี	นาตตะดนตรี, นาตะดนตรี	เพิ่มคำอ่านและสัทที่ให้ อ่านคำที่เพิ่มเป็นคำหลัก
นิมมานรดี	นิมมานะระดี	นิมมานะระดี, นิมมานอะระดี	
นิโรคสมาบัติ	นิโรคทะสะมาบัต	นิโรคทะสะมาบัต, นิโรคสะมาบัต	
นิเวศวิทยา	นิเวดสะวิดทะยา	นิเวดสะวิดทะยา, นิเวดวิดทะยา	
บรมบพิตร	บอรัมมะบอพิต	บอรัมมะบอพิต, บอรัมบอพิต	
บรรณารักษศาสตร์	บันนารักสะ-	บันนารักสะสาด, บันนารักสาด	
บรรพชา	บันพะ-	บันพะชา, บับพะชา	
บรยาย	บันยาย	บันยาย, บันระยาย	
บริเจทกาล	-เจทะกาน	บอริเจทะกาน, บอริเจดทะกาน	
บาทบงกช	บาดบงกต	บาดทะบงกต, บาดบงกต	เพิ่มคำอ่าน, สัทที่ให้อ่าน คำที่เพิ่มเป็นคำหลัก
บาทยุคน	บาดทะยุคน	บาดทะยุคน, บาดยุคน	
บุคคะลสิทธิ	บุกคะละลิต	บุกคะละลิต, บุกคนละลิต	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
ดุลยภาพ	ดุนละยะ-	ดุนละยะพาบ, ดุนยะพาบ	
ตรีโกณมิติ	ตรีโกณนะ-	ตรีโกณมิติ	สร้างคำอ่านใหม่โดยไม่ ออกเสียงต่อเนื่องแบบคำ สมาส
ถาวรวัตถุ	ถาวรอะวัตถุ, ถาวรอะระวัตถุ	ถาวรอะวัตถุ, ถาวรอนวัตถุ	เพิ่มคำอ่านถาวรอนวัตถุ
เทศนา	เทศนะนา, เทศสะหนา	เทศนะนา (เฉพาะเมื่อนำ หน้าศัพท์สมาส เช่น เทศนาวิธี), เทศสะหนา	เพิ่มเงื่อนไขเข้ามา
นาฏดนตรี	นาตตะดนตรี	นาตตะดนตรี, นาตตะดนตรี	เพิ่มคำอ่านและสัทที่ให้ อ่านคำที่เพิ่มเป็นคำหลัก
นิมมานระดี	นิมมานะระดี	นิมมานะระดี, นิมมานอะระดี	
นิโรคสมาบัติ	นิโรคทะสะมาบัต	นิโรคทะสะมาบัต, นิโรคสะมาบัต	
นิเวศวิทยา	นิเวดสะวิดทะยา	นิเวดสะวิดทะยา, นิเวดวิดทะยา	
บรรมบพิตร	บอรัมมะบอพิต	บอรัมมะบอพิต, บอรัมบอพิต	
บรรณารักษศาสตร์	บันนารักสะ-	บันนารักสะสาด, บันนารักสาด	
บรรพชา	บันพะ-	บันพะชา, บับพะชา	
บรรยาย	บันยาย	บันยาย, บันระยาย	
บริเจตกาล	-เจทะกาน	บอริเจทะกาน, บอริเจดทะกาน	
บาทบงกช	บาดบงกต	บาดทะบงกต, บาดบงกต	เพิ่มคำอ่าน, สัทที่ให้อ่าน คำที่เพิ่มเป็นคำหลัก
บาทยุคน	บาดทะยุคน	บาดทะยุคน, บาดยุคน	
บุคคละลิต	บุกคะละลิต	บุกคะละลิต, บุกคนละลิต	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
บุญราศี	บุญยะ-	บุญยะราศี, บุญราศี	
บุญทริก	บุญตะริก	บุญตะริก, บุญทริก	
บุริมพรรษา	บุริมมะพันสา	บุริมมะพันสา บุริมพันสา	
ปกติ	ปะกะติ	ปะกะติ, ปกกะติ	
ปฐพี	ปะทะ-	ปะทะพี, ปัดทะพี	
ปฏิภาณกวี	ปะติพานนะกะวี	ปะติพานนะกะวี, ปะติพานกะวี	
ปฐมเทศนา	ปะถมมะเทศสะหนา	ปะถมมะเทศสะหนา, ปะถมมะเทศสะหนา, ปะถมเทศสะหนา	สร้างคำอ่านขึ้นใหม่เป็น 3 คำ และให้คำเดิมจาก พจนานุกรม เป็นคำอ่าน ที่สอง 2
ปฐมนิเทศ	ปะถมมะนิเทศ	ปะถมมะนิเทศ, ปะถมนิเทศ	
ปฐมสมโพธิ	ปะถมสมโพด, ปะถมมะสมโพด,	ปะถมมะสมโพด ปะถมสมโพด	เรียงคำอ่านสลับที่กัน
ปรนัย	ปะระ-	ปะระไน, ปอระไน	
ปรปักษ์	ปะระ-, ปอระ-	ปอระปัก	นำคำที่สองมาอ่านเพียง คำเดียว
ปรมัตถ์	ปะระมัต	ปะระมัต, ปอระมัต	
ปรมาจารย์	ปะระมาจาน	ปะระมาจาน ปอระมาจาน	
ปรมาภิไธย	ปะระ-	ปะระมาพีไท ปอระมาพีไท	
ปรมินทร์	ปะระมิน	ปะระมิน, ปอระมิน	
ปรเมนทร์	ปะระเมน	ปะระเมน, ปอระเมน	
ปรโลก	ปะระ-, ปอระ-	ปะระโลก, ปอระโลก	
ปรสตีวิทยา	ปะระสตีตตะวิตตะยา	ปะระสตีตตะวิตตะยา ปะระสตีตวิตตะยา	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
ประกาศนียบัตร	ประกาศะนียะบัตร	ประกาศะนียะบัตร ประกาศตะนียะบัตร	
ประชาธิปไตย	ประชาธิปไตย	ประชาธิปไตย ประชาธิปไตยปะไต	
ปรัชญา	ปรัทยา	ปรัทยา, ปรัตชะยา	เพิ่มคำอ่านซึ่งผิดกฎ เกณฑ์
ประวัติศาสตร์	ประวัติติกาน	ประวัติติกาน ประวัติกาน	
ประวัติศาสตร์	ประวัติติสาด	ประวัติติสาด ประวัติสาด	
ปรากฏการณ์	ปรากฏกาน	ปรากฏกาน ปรากฏตะกาน	
ปจันิก	ปัดจะหนัก	ปัดจะหนัก ปัดจะนิก	
ปฐทริก	ปุนตะริก	ปุนตะริก, ปุนทะริก	
เปตพลี	เปตะพะ-	เปตะพะลี, เปตะพะลี	
ไพรชนียบัตร	ไโปรสะนียะ-	ไโปรสะนียะบัตร ไโปรสะนียบัตร	
มรุสวาท	มรุสะวาด	มรุสะวาด มรุตสะวาด	
พรมลิจิต	พรมมะ-	พรมมะลิจิต พรมลิจิต	
พฤษภสดี	พริหัดสะบอดี	พริหัดสะบอดี พะริหัดสะบอดี	
พสกนิกร	พะสก-	พะสกกะนิกอน พะสกนิกอน	สร้างคำอ่านขึ้นใหม่และ สับที่
พันธกรณี	พันทะกะระณี	พันทะกะระณี พันทะกอะระณี	
พุทธศาสนิกชน	พุทธะสาสะนิกกะชน	พุทธะสาสะนิกกะชน พุทธะสาดสะนิกกะชน	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
แพทยศาสตร์	แพตทะยะ-	แพตทะยะสาด แพตสาด	
ภรรยา	พันระยา, พันยา	พันยา, พันระยา	คำนี้เรียงคำอ่านสลับที่กัน
ภักทาคาร	พันดาคาน	พันดาคาน, พันทาคาน	
ภาคนิพนธ์	พากคะ-	พากคะนิพน, พากนิพน พากนิพน	
การสุระ	พานทุระ, พาระทุระ	พาระทุระ, พานทุระ	สลับที่กัน
ภูมิภาค	พุมิ-	พุมมิพาก, พุมิพาก	สร้างคำอ่านขึ้นใหม่แล้ว สลับที่กัน
ภูมิสำเนา	พุม-	พุมสำเนา, พุมิสำเนา	ไม่ใช่คำสมาส จึงไม่ควร ออกเสียงต่อเนื่องกัน
เภสัชวิทยา	เพสัดชะวิดทะยา	เพสัดชะวิดทะยา เพสัดวิดทะยา	
โภชนาการ	โพชนะนา-	โพชนะนากาน โพตชนะนากาน	
มกราคม	มะกะรา-	มะกะราคม มกกะราคม	
มนุษยชาติ	มะนุดสะยะ-	มะนุดสะยะชาต มะนุดสะชาต	
มนุษยศาสตร์	มะนุดสะยะ-	มะนุดสะยะสาด มะนุดสาด	
มรณภาพ	มะระนะพาบ มอระนะพาบ	มอระนะพาบ มะระนะพาบ	สลับที่กัน
มฤตทายวัน	มะรี้กคะทายะ-	มะรี้กคะทายะวัน มะรี้กคะทายะวัน	
มูลฐาน	มูนถาน, มูนละ-	มูนละถาน มูนถาน	สลับที่กัน
มัชฌิมประเทศ	มัดชิมะ-	มัดชิมะประเทศ มัดชิมประเทศ	
มัธยมศึกษา	มัดทะยมมะ-	มัดทะยมมะสิกสา มัดทะยมสิกสา	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
มูลนิธิ	มูลละ-	มูลละนิธิ, มูลนิธิ	
มูลค่า	มูลค่า, มูลละค่า	มูลละค่า, มูลค่า	สับที่กัน
รสนิยม	รदनิยม	รตสนิยม, รदनิยม	สร้างคำอ่านขึ้นใหม่แล้ว สับที่
รูปสมบัติ	รูปปะ-	รูปปะสมบัติ	รูปสมบัติ
วนิพก, วณิพก	วะนิบพก	วะนิบพก, วนิพก	
วิญญาณกษัตริย์	วินยานะกะซัษ	วินยานะกะซัษ วินยานะกะซัษ	
วิปริต	- ปะหริด	วิปะหริด, วิบปะหริด	
วิปลาส	วิปะลาด	วิปะลาด, วิบปะลาด	
วุฒิ	วุฒิ	วุฒิ	คำนี้อ่านตรงกันเพราะ ฉะนั้นคำว่าคุณวุฒิน่าจะ ต้องอ่านว่าคุณนะวุฒิ อย่างเดียว
ศฤงคาร	สุริงคาน	สิงคาน, สุริงคาน	
ศีลยกรรม	สันละยะ-	สันละยะก่า สันยะก่า	
ศาสตราจารย์	สาตตรา-	สาตตราจาน สาตสะตราจาน	
ศีลธรรม	สินท่า, สินละท่า	ศีลธรรม (ศีลและธรรม- อ่านว่าสินท่า) ศีลธรรม(ธรรมในระดับ ศีลอ่านว่าสินละท่า)	ผู้อ่านต้องคิดก่อนว่า คำว่า ศีลธรรมที่จะ ออกเสียงอ่านมี ความหมายในระดับใด
สกรรมกิริยา	สะก่ามะกิริยา	สะก่ากิริยา สะก่ากะริยา	คำนี้ไม่ใช่คำอ่านของ พจนานุกรมไทยเลย สร้าง คำอ่านขึ้นใหม่ โดยไม่ ยึดหลักที่ว่าคำสมาสต้อง อ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน
สมดุล	สะมะดุน	สะมะดุน, สมดุน	
สมรภูมิ	สะหมอนระพุม	สะหมอนระพุม, สะหมอระพุม	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
สมรรถภาพ	ระมัดระ-	ระมัดระพาบ, ระหมัดระพาบ	
สमानฉันท	ระมานะ-	ระมานะฉันท, ระหมานะฉันท	
สรภัญญะ	ระระพันยะ	ระระพันยะ, ระระพันยะ	
สรรพสามิต	ระบพะ-	ระบพะสามิต, ระบพะสามิต	
สังกรณี	-ระระณี	ระระกรณี ระระกรณี	
สังคมาศตร์	ระคมะ-	ระคมะสาต ระคมาศตร์	
สังหาริมทรัพย์	-หาริมะ-	ระหาริมะระบ, ระหาริมะระบ	
สัปดาห	ระบดา	ระบดา, ระบปะดา	เพิ่มคำอ่านซึ่งผิดกฎ เกณฑ์
สัมปรายภพ	-ระระยะ-	ระระระระระบ ระระระระระบ	
สามเวท	ระมะเวต	ระมะเวต, ระมะมะเวต	
สุนทรพจน์	ระนทอนระ-	ระนทอนระพต, ระนทอระพต	
สุริยปราคา	-ระระคา	ระสุริยระระคา, ระสุริยระระคา	
โศดหัตศนอุปรกรณ	ระโศดหัตศนระอุระปะกอน	ระโศดหัตศนระอุระปะกอน, ระโศดหัตศนระอุระปะกอน	
อกรรมกริยา	อะกัมะกริยา	อะกักริยา, อะกักริยา	คำนี้ไม่ใช่คำอ่านจาก พจนานุกรมไทยฉบับราช บัณฑิตยสถานเลย สร้าง คำอ่านขึ้นใหม่ทำนอง เดียวกับคำว่ากรรมกริยา โดยไม่ยึดหลักการอ่าน ต่อเนื่องแบบคำสมาส

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
องคัพยพ	-คาบพะยบ	องคาบพะยบ, องคาพะยบ	
อถรรพเวท	อะถัถพะเวด	อะถัถพะเวด, อะถัถพะเวด	
อธิกมาส สร้างคำอ่านใหม่	อะทิกะมาด โดย	อะทิกะมาด, อะทิกะมาด	
อธิบดี	อะทิบอดี	อะทิบอดี อะทิบอดี	
อธิปไตย	อะทิปะไต	อะทิปะไต อะทิปะไต	
อธิษฐาน	อะทิด-	อะทิดถาน อะทิดสะถาน	
อักษรศาสตร์	อักสอนระ-	อักสอนระสาด อักสอนสาด	สร้างคำอ่านใหม่ โดย ไม่ใช่คำอ่านของ พจนานุกรมไทย ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน
อาชญา	อาดยา	อาดยา, อาดชะยา	เพิ่มคำอ่านอย่างผิดหลัก เกณฑ์ที่ว่า คำมูลที่มาจาก ภาษาบาลีสันสกฤตที่ตัว สะกดและตัวตามเป็น พยัญชนะวรรค จะไม่ อ่านออกเสียงตัวสะกด อีกทำนองเดียวกับ คำว่าสัปดาห์, ปรัชญา
อาชญากร	อาดยากอน	อาดยากอน, อาดชะยากอน	
อาชญากรรม	อาดยาก่า	อาดยาก่า, อาดชะยาก่า	
อาสาฬหบูชา	อาสาณะ-	อาสาณะบูชา อาสาณะละหะบูชา	

คำ	พจนานุกรมไทย	อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร	ข้อสังเกต
อุดมการณ์	อุดมมะ-	อุดมมะกาน, อุดมกาน	
อุดมศึกษา	อุดมมะ-	อุดมมะลึกลา, อุดมลึกลา	
อุปการะ	อุปเกาะ	อุปเกาะ, อุปปะเกาะ	
อุปถัมภ์	อุปถำ	อุปถำ, อุปปะถำ	
อุปโลกน์	อุปะโหลก	อุปะโหลก, อุปปะโหลก	
เอกบุคคล	เอกกะ-	เอกกะบุกคน, เอกะบุกคน	

บรรณานุกรม

กำชัย ทองหล่อ. *หลักภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร, รวมสาส์น 2538

ราชบัณฑิตยสถาน *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
อักษรเจริญทัศน์ 2530

ราชบัณฑิตยสถาน *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร* (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2539

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ *วรรณสารวิจักษ์ณ์* เล่ม 1 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การค้ำคูณสภา
2538

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ *บาลีสันสกฤตที่สัมพันธ์กับภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2517

อนุমানราชธน, พระยา *นิรุกติศาสตร์* กรุงเทพมหานคร คลังวิทยา 2515

อุปกิตศิลปสาร, พระยา *หลักภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2531

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย